

Reactieformulier

Consultatie NBA-handreiking 1153 - Frauderisicoanalyse

Consultatieperiode loopt tot en met 16 september 2024

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants



Instructies voor respondenten

We verzoeken u de consultatiereactie uiterlijk aan te leveren op **16 september 2024**.

Dit reactieformulier is bedoeld voor het geven van uw consultatiereactie op de concept NBA-handreiking 1153. Het gebruik van dit document zal de verzameling en analyse van consultatiereacties door de NBA vergemakkelijken.

U kunt reageren op alle vragen of alleen geselecteerde vragen. Om uw consultatiereactie zo goed mogelijk te kunnen behandelen, verzoeken we het volgende:

- Geef uw algemene reactie door middel van de 'drop-down' keuzemenu's.
- Geef de reden voor uw antwoorden bij de gedetailleerde reactie. Als u het niet eens bent met de voorstellen in de handreiking, geef dan uw specifieke redenen en specifieke suggesties aan voor het wijzigen van de handreiking.
- Benoem zo specifiek mogelijk waar uw consultatiereactie betrekking op heeft, bijvoorbeeld door te verwijzen naar specifieke paragrafen, voorbeelden of alinea's in de handreiking.
- Vermijd het invoegen van tabellen of tekstvakken in het formulier bij het geven van uw antwoorden op de consultatievragen, omdat dit de verzameling van de reacties zal bemoeilijken.
- Dien uw opmerkingen in met behulp van dit formulier, zonder een begeleidende brief of een samenvatting van uw belangrijkste punten. Benoem in plaats daarvan eventuele belangrijke punten zoveel mogelijk in uw antwoorden op de vragen.

Uw reactieformulier kunt u zenden naar: consultaties@nba.nl. De NBA vindt het belangrijk om transparant te zijn over de reacties die zij krijgt met betrekking tot voorgestelde regelgeving en toelichtingen daarop. Daarom vragen wij om bij indiening van uw reactie aan te geven of wij uw reactie wel of niet mogen publiceren op de website van de NBA.

Onderdeel A: Uw gegevens

Naam van uw organisatie (of uw naam als u een reactie indient in persoonlijke hoedanigheid)	Eumedion
Naam/namen van verantwoordelijke(n) voor deze indiening (of laat leeg als dit hetzelfde is als hierboven)	Martijn Bos
Naam van contactpersoon voor deze reactie (of laat leeg als dit hetzelfde is als hierboven)	
E-mailadres van contactpersoon	martijn.bos@eumedion.nl

Onderdeel B: Antwoorden op de consultatievragen

Voor elke vraag, begint u met uw algemene antwoord op de vraag middels de keuzelijst. Geef uw gedetailleerde opmerkingen, indien van toepassing, daaronder bij de behorende sectie.

1. *Wat vindt u in het algemeen van de opzet en duidelijkheid van deze handreiking?*

Algemene reactie: Goed

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

Bij onze beantwoording van de meeste vragen in deze consultatie geldt dat Eumedion geen diepgaande kennis heeft van de onderliggend gerelateerde controlestandaarden en onvoldoende praktische controle-ervaring heeft om te beoordelen of de handreiking een goede afspiegeling is van hetgeen de standaarden beogen en wat er exact in is verwoord.

De context en de reikwijdte van de handreiking worden goed geduid. De handreiking is begrijpelijk geschreven en hyperlinks zijn praktisch. Wat beter uitgelegd zou kunnen worden is hoe deze handreiking zich verhoudt tot frauderisicofactoren en frauderisico's met betrekking tot de duurzaamheidsrapportage van een onderneming.

2. *Wat vindt u van het samenvattende schema in afbeelding 2 op pagina 4?*

Algemene reactie: Zeer goed

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

Eumedion: Het schema werkt verduidelijkend. Ook hier zou verduidelijkt kunnen worden hoe deze handreiking zich verhoudt tot frauderisicofactoren en frauderisico's met betrekking tot de duurzaamheidsrapportage van een onderneming.

3. *Is de toepassing van Standaard 240 en, meer specifiek, het door de accountant te volgen proces van de frauderisicoanalyse duidelijk uitgelegd?*

Algemene reactie: Duidelijk

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

Op zich is het proces van de frauderisicoanalyse duidelijk uitgelegd. Zoals aangegeven in ons antwoord op vraag 2 vinden wij wel dat de focus in de handreiking op alleen frauderisico's in de *financiële* verslaggeving te beperkt. Fraude reikt verder dan alleen de financiële verslaggeving.

4. Verdiepende onderwerpen

a) *Is de uitwerking dat aanwezige maatregelen van interne beheersing binnen de entiteit geen positieve invloed hebben op de frauderisicoanalyse duidelijk (paragraaf 2.2)?*

Algemene reactie: Onduidelijk

De concluderende zin is op zich helder:

“Kortom, bij het identificatieproces van de frauderisicofactoren speelt (het steunen op) effectieve interne beheersingsmaatregelen geen rol. Tekortkomingen in de interne beheersingsmaatregelen en -omgeving kunnen leiden tot frauderisicofactoren.”

De eerdere, onderbouwende, zinsnede komt ons echter wat cryptisch over (tweede bullet in paragraaf 2.2): *“Zo nee, dan speelt de interne beheersing in deze fase geen ‘positieve’ of ‘compenserende’ rol.”*

Daarnaast hebben wij nog een opmerking over de volgende passage:

“Dat wil zeggen dat de aard van de entiteit, van de sector en van de regio's waarin de entiteit actief is bepaalde inherente risicofactoren met zich meebrengt – los van de interne beheersingsomgeving en interne beheersingsmaatregelen van de entiteit. Denk daarbij aan organisaties waarbij sprake is van een voorraad edelmetaal of waarbij er sprake is van veel contant geld.”

In onze ogen wordt in deze passage overmatige nadruk gelegd op een nichesector waarin edelmetalen/kasgeld achterover gedrukt zou kunnen worden. Dit zou door de lezer kunnen worden gepercipieerd als dat sectorspecifieke frauderisico's nauwelijks voorkomen. In onze ogen doet dit geen recht aan de grotere verscheidenheid aan de types fraude die een sectorspecifieke dimensie hebben. Een wat rijkere opsomming zou hier niet misstaan. Om een voorbeeld te noemen: in sommige sectoren/regio's kan er sprake zijn van een significant hoger risico op corruptie, verslaggevingsfraude, of 'een heersende cultuur binnen de sector die bepaalde niveaus van niet-integer gedrag accepteert of zelfs tolereert' (zie pagina 15 van het consultatiedocument). Deze zouden hier concreet kunnen worden benoemd.

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

b) Is het onderscheid in frauduleuze financiële verslaggeving en oneigenlijke toe-eigening van activa duidelijk (paragraaf 2.3)?

Algemene reactie: Zeer duidelijk

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

Geen.

c) Is de toelichting op de frauderisicofactoren duidelijk (hoofdstuk 3), inclusief de toelichting op de fraudedriehoek (paragraaf 3.3)?

Algemene reactie: Zeer duidelijk

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

Geen.

d) Is de evaluatie van frauderisicofactoren om te komen tot frauderisico's (hoofdstuk 4) duidelijk? En is de uitleg en het diagram in paragraaf 4.2 rondom het gebruik van het spectrum (waarschijnlijkheid x orde van grootte) duidelijk?

Algemene reactie: Zeer duidelijk

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

De accountant beoordeelt het frauderisico in het licht van de verantwoording. Hierbij zal hij of zij de kwantitatieve en kwalitatieve materialiteit voor gebruikers wegen en de impact van dergelijke risico's bepalen. Volgens ons is dit duidelijk verwoord in de tekst en de diagram in paragraaf 4.2.

e) Wat vindt u van de toelichting op het veronderstelde frauderisico van doorbreking van de interne beheersing door het management (paragraaf 5.1)?

Algemene reactie: Duidelijk

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

De focus in deze paragraaf is op financiële risico's en de impact op de jaarrekening. Er zijn echter ook niet-financiële fraudegevallen bekend die uiteindelijk impact kunnen hebben op de verantwoording. Deze komen in deze paragraaf helaas niet aan bod. Daarnaast bestaat het jaarverslag uit meer dan alleen de jaarrekening; zo moet bijvoorbeeld binnenkort ook de duurzaamheidsrapportering door een accountant worden onderzocht. Zie ook ons antwoord op de vragen 2 en 3.

f) Wat vindt u van de toelichting op het veronderstelde frauderisico van de opbrengstverantwoording? Is de uiteenzetting van de hoofregel en de uitzondering (paragraaf 5.2) duidelijk?

Algemene reactie: Duidelijk**Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):**

De tekst zou aangevuld kunnen worden met de situatie dat een onderneming bij de vaststelling van de bonussen en de verantwoording daarover in het bezoldigingsverslag met een andere definitie van 'opbrengst' werkt dan de IFRS-definitie, om op die manier tot een hoger bonusbedrag te komen. In een dergelijke situatie verwachten wij van de accountant dat hij of zij dat met de voorzitter van de remuneratiecommissie en/of de president-commissaris bespreekt (de raad van commissarissen bepaalt immers de hoogte van de bonussen) en hierover zijn of haar mening geeft, mede in het licht van de maatschappelijke discussie over bestuurdersbezoldigingen.

g) Mist u nog andere onderwerpen waarop verdieping gewenst is? Zo ja, kunt u dit en de bijbehorende prioritering hiervan motiveren

Algemene reactie: Ja**Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):**

Wij missen in de handreiking nog nadere richtlijnen over de communicatie van de accountant over de uitgevoerde frauderisicoanalyse en wat hij of zij specifiek heeft gedaan. De plek zou de controleverklaring zijn. In de praktijk is de paragraaf over de controleaanpak inzake frauderisico's vaak een standaardtekst zonder entiteit-specifieke informatie. Door ook de observaties en/of conclusies te communiceren, wordt het voor de gebruikers van de controleverklaring helderder wat de frauderisico-inschatting van de accountant ten aanzien van de desbetreffende vennootschap is en wat die vennootschap hiermee heeft gedaan.

5. Voorbeelden

a) Zijn de voorbeelden (in de paragrafen 4.3, 4.4, 5.1 en 5.3) helder en illustratief?

Algemene reactie: Duidelijk**Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):**

Bij 4.4 vragen wij ons bij het retail-voorbeeld af of de focus van de accountant niet eerder zou moeten liggen op stelend/verduisterend winkelpersoneel, dan op winkeldieven; ook al lijken winkeldieven formeel wel in de definitie van fraude te passen ('derden'). Het is de vraag of dat laatste passend is.

b) Kunt u aanvullende voorbeelden aanleveren die toezien op de verdiepende onderwerpen?

Algemene reactie: Nee**Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):**

c) *Kunt u voorbeelden aanleveren van hoe u uw cliënt heeft gestimuleerd een interne frauderisicoanalyse op te stellen, en hoe u deze analyse hebt gebruikt bij de uitvoering van uw eigen frauderisicoanalyse?*

Algemene reactie: Nee

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

Niet van toepassing.

6. *Zijn de vereisten ten aanzien van het documenteren van de verschillende werkstappen in het proces van de frauderisicoanalyse voldoende duidelijk?*

Algemene reactie: Duidelijk

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

7. *Recent is de NBA-handreiking 1137 (corruptie, werkzaamheden van de accountant) geactualiseerd. Hierin wordt een link gelegd naar fraude en de frauderisicoanalyse. Is de uitwerking in deze NBA-handreiking 1153 volgens u voldoende duidelijk en consistent met de NBA-handreiking 1137?*

Algemene reactie: Onduidelijk

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

Het belangrijkste manco in het consultatiedocument is dat levendige voorbeelden gerelateerd aan fraude in de vorm van corruptie, en wat de gepaste reactie van de accountant hierop moet zijn, ontbreken. In het bijzonder de notie dat bestuur er actief bij betrokken kan zijn om het uit te voeren en te verhullen. En dat het ook een vorm van verslaggevingsfraude is. Wij verwijzen hierbij ook graag naar Eumedion's reactie op een recente IAASB 'ISA 240 Fraud' consultatie:

<https://en.eumedion.nl/clientdata/217/media/clientimages/Response-to-IAASB---ED-ISA-240-Fraud-def.pdf?v=240605175646>, pagina 4 en 5.

Zie in dit licht ook onze suggestie in ons antwoord op vraag 3.

De referentie aan NBA-handreiking 1137 wordt nu aangeduid met 'Consultatie NBA-handreiking 1137 - Corruptie, werkzaamheden van de accountant'. Dit wekt ten onrechte de indruk dat het stuk nog in een consultatie fase zit.

8. *Heeft u nog andere adviezen en/of opmerkingen met betrekking tot de NBA-handreiking 1153?*

Algemene reactie: Nee

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):